DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
29. februar 1996 *

I sag C-215/94,

angående en anmodning, som Bundesfinanzhof i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Jürgen Mohr

mod

Finanzamt Bad Segeberg,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 6, stk. 1, og artikel 11, punkt A, stk. 1, litra a), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D.A.O. Edward, og dommerne J.-P. Puissochet, J.C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann (refererende dommer) og L. Sevón,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: F.G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— den tyske regering ved Ministerialrat Ernst Röder og Oberregierungsrat Bernd Kloke, begge Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede

— den franske regering ved sous-directeur Catherine de Salins og secrétaire des affaires étrangères Jean-Louis Falconi, begge Udenrigsministeriets direction des affaires juridiques, som befuldmægtigede

— den italienske regering ved professor Umberto Leanza, chef for Udenrigsministeriets Servizio del contenzioso diplomatico, og avvocato dello Stato Maurizio Fiorilli, som befuldmægtigede

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Jürgen Grunwald, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 12. oktober 1995 er afgivet mundtlige indlæg af Jürgen Mohr ved Steuerberater Ronald Hansen, Hamburg, af Finanzamt Bad Segeberg ved Ministerialrat Rolf Karl Krauß, Schleswig-Holstein's Finans- og Energiministerium, Kiel, som befuldmægtiget, af den tyske regering ved Bernd Kloke, af den franske regering ved chargé de mission Frédéric Pascal, Udenrigsministeriets direction des affaires juridiques, som befuldmægtiget, og af Kommissionen ved Jürgen Grunwald,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 23. november 1995,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 21. april 1994, indgået til Domstolen den 25. juli 1994, har Bundesfinanzhof i henhold til EF-traktatens artikel 177 forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 6, stk. 1, og artikel 11, punkt A, stk. 1, litra a), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1, herefter »direktivet«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Jürgen Mohr og Finanzamt Bad Segeberg (herefter »Finanzamt«).

3 Jürgen Mohr var ejer af en landbrugsbedrift, hvor han holdt malkekvæg. I marts 1987 indgav han til Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft en ansøgning om godtgørelse i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 1336/86 af 6. maj 1986 om fastsættelse af en godtgørelse for definitivt ophør med mælkeproduktion (EFT L 119, s. 21). I ansøgningen forpligtede han sig til at ophøre med mælkeproduktion og gav afkald på at kræve en referencemængde for mælk i henhold til den fælles markedsordning.

4 Den 23. september 1987 godkendte Bundesamt hans ansøgning og tilkendte ham et beløb på 385 980 DM, som blev udbetalt samlet. Derefter solgte Mohr sit kvæg og ændrede bedriften til et ridecenter, idet han således indstillede mælkeproduktionen i løbet af det samme år.

5 Mohr anførte ikke i sin angivelse vedrørende omsætningsafgift for 1987 det beløb, han modtog som godtgørelse for ophør med mælkeproduktionen.

6 Finanzamt besluttede at betragte godtgørelsen som vederlag for en afgiftspligtig ydelse, nemlig ophør med mælkeproduktion, og at pålægge den omsætningsafgift.

7 Mohr anlagde sag ved Finanzgericht til prøvelse af Finanzamt's afgørelse, men fik ikke medhold, og har derefter indbragt sagen for Bundesfinanzhof.

8 Bundesfinanzhof har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Tilvejebringer en afgiftspligtig landmand, der definitivt ophører med mælkeproduktion, en tjenesteydelse i henhold til artikel 6, stk. 1, i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter (herefter 'sjette momsdirektiv'), og

2) er den godtgørelse, der opnås derfor, i medfør af Rådets forordning (EØF) nr. 1336/86 af 6. maj 1986 (EFT L 119, s. 21) en pengeydelse af hvilken, der i henhold til sjette momsdirektivs artikel 11, punkt A, stk. 1, litra a), skal erlægges afgift?«

9 Med disse to spørgsmål ønsker den nationale ret i det væsentlige oplyst, om direktivets artikel 6, stk. 1, og artikel 11, punkt A, stk. 1, litra a), skal fortolkes således, at den forpligtelse til at ophøre med mælkeproduktion, som en landmand påtager sig i henhold til forordning nr. 1336/86, udgør en tjenesteydelse, således at den herfor oppebårne godtgørelse kan pålægges omsætningsafgift.

10 Ifølge direktivets artikel 2, nr. 1, skal merværdiafgift pålægges »levering af goder og tjenesteydelser, som mod vederlag foretages i indlandet af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab«.

11 Det bestemmes i artikel 6, stk. 1:

»Ved 'tjenesteydelse' forstås enhver transaktion, der ikke er en levering af et gode i henhold til artikel 5.

En sådan transaktion kan bl.a. gå ud på:

...

— en forpligtelse til at undlade noget eller til at tåle en handling eller en tilstand;

...«

12 Artikel 11, punkt A, stk. 1, litra a), bestemmer, at beskatningsgrundlaget »ved levering af goder og tjenesteydelser ... (er) den samlede modværdi, som leverandøren eller tjenesteyderen modtager eller vil modtage af køberen, aftageren eller tredjemand for de pågældende transaktioner, herunder tilskud, der er direkte forbundet med transaktionernes pris«.

13 Forordning nr. 1336/86 indgår, således som generaladvokaten har anført i punkt 12-19 i forslaget til afgørelse, i en række foranstaltninger, som Fællesskabet har truffet med henblik på at begrænse produktionen af mælk.

14 Ifølge forordningens tredje betragtning bør der for at lette den nedgang i leverancer og direkte salg, som nedsættelsen af de samlede garantimængder indebærer, oprettes en fællesskabsordning for finansiering af ophør med mælkeproduktion ved ydelse af en godtgørelse til enhver producent, som anmoder herom, og som opfylder visse betingelser, mod, at producenten forpligter sig til definitivt at ophøre med mælkeproduktion.

15 I forordningens artikel 1, stk. 1, første afsnit, bestemmes det således, at »efter ansøgning herom og på de i denne forordning fastsatte betingelser ydes der enhver producent ... der forpligter sig til definitivt at ophøre med mælkeproduktion, en godtgørelse«. I artikel 2, stk. 2, bestemmes, at medlemsstaterne inden for de beløb, der er anført i bilag II, kan »yde en godtgørelse på højst 4 ECU pr. år og pr. 100 kg mælk eller mælkeækvivalent ...«. Ifølge artikel 2, stk. 3, kan medlemsstaterne deltage i finansieringen af foranstaltningen gennem en forhøjelse af godtgørelsen.

16 Den tyske og den italienske regering har anført, at en mælkeproducent, som forpligter sig til definitivt at ophøre med mælkeproduktion, leverer en tjenesteydelse mod vederlag, som omhandlet i direktivets artikel 2 og artikel 6, stk. 1.

17 De to regeringer gør i denne sammenhæng gældende, at udbetalingen af godtgørelsen og forpligtelsen til at ophøre med mælkeproduktionen afhænger af hinanden, således at der derved opstår den nødvendige sammenhæng mellem den udførte tjenesteydelse og dens modværdi, som kræves i Domstolens praksis (dom af 5.2.1981, sag 154/80, Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats, Sml. s. 445, og af 3.3.1994, sag C-16/93, Tolsma, Sml. I, s. 743). Ydelsen består i en forpligtelse til at undlade noget, som omhandlet i direktivets artikel 6, stk. 1, andet led, nemlig at afstå fra fortsat at producere mælk, og den udbetalte godtgørelse har karakter af et vederlag, der udbetales som modværdi for forpligtelsen, og som således udgør beskatningsgrundlaget i henhold til direktivets artikel 11, punkt A, stk. 1, litra a).

18 Denne fortolkning af direktivet kan ikke tiltrædes.

19 Det bemærkes, at ifølge artikel 2, stk. 1, i Rådets første direktiv 67/227/EØF af 11. april 1967 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter (EFT 1967, s. 12) er merværdiafgift en generel forbrugsafgift på ting og tjenesteydelser.

20 I et tilfælde som det foreliggende er der imidlertid ikke tale om forbrug i den betydning, udtrykket anvendes i det fælles merværdiafgiftssystem.

21 Som generaladvokaten har anført i punkt 27 i forslaget til afgørelse, erhverver Fællesskabet ved at betale en godtgørelse til landmænd, som forpligter sig til at ophøre med deres mælkeproduktion, hverken goder eller tjenesteydelser til eget brug, idet det handler i almenhedens interesse, som er at fremme den rette funktion af det fælles marked for mælk.

22 På denne baggrund medfører en landmands forpligtelse til at opgive mælkeproduktionen hverken for Fællesskabet eller for de kompetente nationale myndigheder fordele af en sådan art, at de kan anses for forbrugere af en tjenesteydelse. Den pågældende forpligtelse udgør derfor ikke en tjenesteydelse, som omhandlet i direktivets artikel 6, stk. 1.

23 De præjudicielle spørgsmål må derfor besvares med, at direktivets artikel 6, stk. 1, og artikel 11, punkt A, stk. 1, litra a), skal fortolkes således, at den forpligtelse til at ophøre med mælkeproduktion, som en landmand påtager sig i henhold til forordning nr. 1336/86, ikke udgør en tjenesteydelse. Den herfor oppebårne godtgørelse kan derfor ikke pålægges omsætningsafgift.

Sagens omkostninger

24 De udgifter, der er afholdt af den tyske, den franske og den italienske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Bundesfinanzhof ved kendelse af 21. april 1994, for ret:

Artikel 6, stk. 1, og artikel 11, punkt A, stk. 1, litra a), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag, skal fortolkes således, at den forpligtelse til at ophøre med mælkeproduktion, som en landmand påtager sig i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 1336/86 af 6. maj 1986 om fastsættelse af en

godtgørelse for definitivt ophør med mælkeproduktion, ikke udgør en tjenesteydelse. Den herfor oppebårne godtgørelse kan derfor ikke pålægges omsætningsafgift.

Edward Puissochet Moitinho de Almeida

Gulmann Sevón

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 29. februar 1996.

R. Grass

Justitssekretær

D.A.O. Edward

Formand for Femte Afdeling